

ฟิตยะฮฺ
(คำชดใช้จากการละเมิดข้อห้ามในหัจญ์)
[ไทย]

الفدية
[باللغة التايلاندية]

มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม บิน अबดุลลอฮฺ อัต-ตุวัยญีรีย์

محمد بن إبراهيم بن عبد الله التويجري

แปลโดย: อัสรอน นียมเดชา

ترجمة: عصران نئيوم ديشا

ตรวจทาน: พัยซอล अबดุลฮาดี้

مراجعة: فيصل عبدالهادي

จากหนังสือ: มุคตะศ็อร อัล-ฟิฮฺ อัล-อิสลามีย์

المصدر: كتاب مختصر الفقه الإسلامي

สำนักงานความร่วมมือเพื่อการเผยแพร่และสอนอิสลาม อัล-รีอบวะฮฺ กรุงริยาดี

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1429 – 2008

ฟิดยะฮฺ (ค่าชดใช้จากการละเมิดข้อห้ามในหัจญ์)

ข้อห้ามสำหรับผู้ครองอิหฺรอมนั้นหากพิจารณาในส่วนของฟิดยะฮฺ อาจแบ่งได้ 4 ประเภท

1. การกระทำที่ไม่ต้องจ่ายฟิดยะฮฺ : การสมรส
2. การกระทำที่ต้องจ่ายฟิดยะฮฺขึ้นหนัก : การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างพิธีหัจญ์ก่อนการตัดลุลเบื้องต้น ซึ่งฟิดยะฮฺในกรณีนี้ก็คือ อุฐูหนึ่งตัว
3. การกระทำที่ต้องจ่ายฟิดยะฮฺเป็นสัตว์ หรือตัวเทียบปรับ : การฆ่าสัตว์บกที่รับประทานได้
4. จ่ายฟิดยะฮฺเหมือนฟิดยะฮฺของผู้มีเหตุจำเป็น : การฝ่าฝืนข้อห้ามอื่นๆ เช่นโกนผม ใช้เครื่องหอม เป็นต้น

ผู้ที่เจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นให้ต้องกระทำสิ่งต้องห้ามดังกล่าวมา (ยกเว้นการมีเพศสัมพันธ์) เช่น โกนผม หรือสวมใส่เสื้อผ้าที่เย็บเข้ารูป ก็อนุญาตให้กระทำได้ แต่จำเป็นต้องจ่ายฟิดยะฮฺของผู้มีเหตุจำเป็น

ฟิดยะฮฺผู้มีเหตุจำเป็น สามารถเลือกได้ระหว่าง 3 ประการดังต่อไปนี้

1. ถือศีลอด 3 วัน
2. หรือเลี้ยงอาหารผู้ยากไร้ 6 คน เป็นข้าวสาร หรืออินดัม (ตามแต่อาหารหลักของแต่ละที่) คนละครึ่งศอก หรืออาจจะเลี้ยงอาหารคนละมือ ตามความเหมาะสมของแต่ละที่
3. หรือเชือดแพะ
อัลลอฮฺตะอาลา ตรัสว่า

﴿فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ﴾

ความว่า "แล้วผู้ใดในหมู่พวกเจ้าป่วยลง หรือมีสิ่งที่ทำให้เขาเดือดร้อนบนศีรษะของเขา ก็ให้มีการชดเชย อันได้แก่การถือศีลอด การทำทาน หรือการเชือดสัตว์"
(อัล-บะเกาะเราะฮฺ : 196)

การถือศีลอดสามารถกระทำที่ใดก็ได้ ส่วนการเลี้ยงอาหาร และการเชือดแพะนั้นให้ทำและแจกจ่ายแก่ผู้ยากไร้ชาวมักกะฮฺเท่านั้น

หุก่มของผู้ที่กระทำสิ่งต้องห้ามข้อใดข้อหนึ่งจากที่กล่าวมา

ผู้ใดกระทำความต้องห้ามเหล่านี้ด้วยความไม่รู้ หลงลืม หรือเพราะถูกบังคับก็ไม่ถือว่าเป็นบาปแต่อย่างใด และไม่ต้องจ่ายฟิดยะฮฺ แต่จำเป็นต้องหยุดกระทำความต้องห้ามนั้นทันที

และถ้าผู้ใดกระทำโดยเจตนาเนื่องจากมีความจำเป็น ก็จำเป็นที่เขาต้องจ่ายฟิดยะฮฺแต่ไม่ถือว่าเป็นบาป แต่อย่างใด

ส่วนผู้ใดเจตนากระทำโดยที่ไม่มีความจำเป็นใดๆ จำเป็นที่เขาต้องจ่ายฟิดยะฮฺ และถือว่าเป็นบาป

ฟิดยะฮฺของการฆ่าสัตว์บก

ผู้ใดเจตนาฆ่าสัตว์บกในขณะที่ครองอิหฺรอม : ถ้าหากสัตว์ที่เขาฆ่านั้นมีกำหนดเทียบปรับเป็นปศุสัตว์ก็ให้เขาเลือกระหว่างการจ่ายเป็นปศุสัตว์ตัวเทียบนั้นโดยให้เชือดและแจกจ่ายแก่ผู้ยากไร้ชาวมักกะฮฺ หรือตีราคาปศุสัตว์ตัวเทียบเป็นเงินแล้วนำเงินนั้นซื้ออาหารเลี้ยงผู้ยากไร้คนละครึ่งศอก หรือถือศีลอดแทนที่การเลี้ยงอาหารผู้ยากไร้ โดยให้ถือศีลอดหนึ่งวันต่อจำนวนผู้ยากไร้หนึ่งคน

แต่ถ้าหากไม่มีปศุสัตว์ตัวเทียบก็ให้ตีราคาสัตว์ที่ถูกฆ่านั้นเป็นเงิน และให้เลือกระหว่างเลี้ยงอาหารกับถือศีลอด

อัลลฮฺฮุตะอะลาตราฮฺว่า :

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعْمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ هَدِيًّا بَلِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَرَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَٰلِكَ صِيَامًا

ความว่า "ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงอย่าฆ่าสัตว์ล่าในขณะที่พวกเจ้ากำลังครองอิหฺรอมอยู่ และผู้ใดในหมู่พวกเจ้าได้ฆ่ามันโดยเจตนาแล้วไซ้ร การชดเชยก็คือ (ปศุสัตว์) ชนิดเดียวกับที่เขาฆ่า โดยผู้ที่ยุติธรรมสองคนในหมู่พวกเจ้าจะกระทำการชื้อขาดมัน ในฐานะเป็นสัตว์พลีที่ไปถึงอัล-กะอูบะฮฺ หรือไม่ก็ให้มีการไถโทษ ด้วยการให้อาหารแก่บรรดาผู้ยากไร้ หรือถือศีลอดเทียบเท่ากับสิ่งนั้น (การให้อาหาร)" (อัล-มาอิตะฮฺ : 95)

ฟิดยะฮฺสำหรับผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ระหว่างยังประกอบพิธีหัจญ์หรืออุมเราะฮฺไม่เสร็จสิ้น

1. ฟิดยะฮฺสำหรับผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการทะหัลลุลเบื่องต้น คือ อูฐหนึ่งตัว ถ้าไม่สามารถหาได้ก็ให้ถือศีลอด 3 วันในช่วงหัจญ์และอีก 7 วันเมื่อกลับไปถึงภูมิลำเนาของตน แต่ถ้าการมีเพศสัมพันธ์เกิดขึ้นหลังทะหัลลุลเบื่องต้นก็ให้จ่ายเช่นเดียวกับฟิดยะฮฺผู้มีเหตุจำเป็น ซึ่งสตรีก็ให้ยึดหุกุมเช่นเดียวกันเว้นแต่ว่านางจะถูกบังคับให้กระทำ

2. ฟิดยะฮฺสำหรับผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ระหว่างพิธีอุมเราะฮฺก่อนการเดินสะอเอ หรือโกนศีรษะเหมือนกับกรณีของผู้มีเหตุจำเป็น

หุกุมการตัดโคนต้นไม้และล่าสัตว์ในเขตหะร็อม

1. ไม้อนุญาตให้ตัดต้นไม้ต้นหญ้าในเขตหะรอมมักกะฮุนอกจากต้นอิซค็อรุและสิ่งที่มีมนุษย์เพาะปลูก ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพที่ครองอิหฺรอมหรือไม่ก็ตาม แต่ถ้าหากฝ่าฝืนก็ไม่ต้องจ่ายพิตยะฮุแต่อย่างใด และห้ามฆ่าสัตว์ในเขตหะรอม หากฝ่าฝืนจำเป็นต้องจ่ายพิตยะฮุ

2. ไม้อนุญาตให้ล่าสัตว์หรือตัดต้นไม้ในเขตหะรอมมะดีนะฮุ หากฝ่าฝืนก็ไม่มีการจ่ายพิตยะฮุแต่อย่างใด แต่จะต้องถูกลงโทษตามแต่ผู้มีอำนาจจะเห็นควร และถือว่าเป็นบาป ส่วนพืชจำพวกหญ้านั้นอนุญาตให้นำไปใช้เป็นอาหารสัตว์ได้ตามแต่ความจำเป็น และไม่มีเขตหะรอมอื่นใดในโลกนี้นอกจากทั้ง 2 หะรอมนี้

เขตหะรอมมะดีนะฮุ

ทางทิศตะวันออก เริ่มจาก อัล-หัจญเราะฮุ อัล-ชุกูบียะฮุ

ทางทิศตะวันตก เริ่มจาก อัล-หัจญเราะฮุ อัล-ซ็อรูบียะฮุ

ทางทิศเหนือ เริ่มจาก ภูเขาเศารุ

ทางทิศใต้ เริ่มจาก ภูเขาอิรุ โดยเชิงเขาทางตอนเหนือของเขาค็อรุคือวาดีลอะกีก

หุก่มของผู้ที่ฝ่าฝืนข้อห้ามมากกว่าหนึ่งครั้ง

ผู้ที่ฝ่าฝืนข้อห้ามข้อใดข้อหนึ่ง และได้ฝ่าฝืนซ้ำข้อเดิมโดยที่ยังไม่ได้จ่ายพิตยะฮุสำหรับครั้งแรกก็ให้เขาจ่ายเพียงครั้งเดียว ต่างจากการล่าสัตว์ ส่วนผู้ที่ฝ่าฝืนข้อห้ามหลายๆประเภท เช่น โกงศีรอะฮะ และใช้เครื่องหอม เช่นนั้นแล้วจำเป็นต้องจ่ายพิตยะฮุสำหรับแต่ละข้อเป็นกรณีๆไป

ไม้อนุญาตให้ทำการสมรสขณะที่ยังครองอิหฺรอม และถือเป็นโมฆะ แต่ไม่ต้องจ่ายพิตยะฮุแต่อย่างใด ส่วนการคืนดีของคู่หย่าร้างที่ยังไม่หย่าขาดนั้นถือว่าอนุญาตให้กระทำได้

ผู้ที่จำเป็นต้องเชือดฮัจญ์(สัตว์เชือดสำหรับหัจญ์ประเภทตะมัดตุอและกิรอน)

ผู้ที่จำเป็นต้องเชือดฮัจญ์ คือ ผู้ที่ประกอบพิธีหัจญ์แบบตะมัดตุอ และกิรอนในกรณีที่ยังสองไม่ใช่ชาวมักกะฮุ ซึ่งวาญิบให้เชือดแพะหนึ่งตัว หรือ 1/7 ส่วนของอูฐ หรือ 1/7 ส่วนของวัว ส่วนผู้ที่ไม่สามารถหาฮัจญ์ได้ก็ให้ถือศีลอด 3 วันในช่วงหัจญ์ จะก่อนหรือหลังวันอะเราะฮะฮุก็ได้โดยให้อยู่ภายในวันที่ 13 ซึ่งเช่นนี้ถือว่าดีที่สุด และให้ถืออีก 7 วันเมื่อกลับไปยังถิ่นฐานภูมิลาเนาของตน ส่วนผู้ที่ทำแบบอิฟรอนั้นไม่ต้องเชือดฮัจญ์

อัลลอฮุตะอาลาตรัสว่า :

﴿... فَمَنْ تَمَنَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۖ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامٌ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ

وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۖ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ۚ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ ۖ حَاضِرِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۗ

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٦٦﴾

ความว่า “ผู้ใดที่แสวงหาประโยชน์จนกระทั่งถึงเวลาหัจญ์ด้วยการทำอุมเราะฮุ (ประกอบพิธีหัจญ์แบบตะมัดตุอ) แล้วก็ให้เชือดสัตว์พลีตามที่หาได้ ส่วนผู้ใดหา

ไม่ได้ก็ให้ถือศีลอดสามวันในระหว่างการทำหัจญ์ และอีกเจ็ดวันเมื่อพวกเขากลับบ้าน
ถึงบ้าน นั่นคือสิบวันเต็ม กรณีดังกล่าวนี้สำหรับที่ครอบครัวของเขามีได้ประจำ
อยู่ที่มัสยิดหะรอม และพวกเขาจงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด และพึงรู้ด้วยว่า แท้
จริงอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงลงโทษที่รุนแรง“ (อัล-บะเกาะเราะฮฺ : 196)

การเชือดฮัจญ์และการเลี้ยงอาหารนั้นจำเป็นต้องแจกจ่ายให้ผู้ยากไร้ในเขตหะรอม ส่วนพิตยะฮัจญ์มีเหตุ
จำเป็น พิตยะฮัจญ์จากการสวมใส่เสื้อผ้า และดัมจากการมีอุปสรรคขวางกั้นให้จ่าย ณ สถานที่เกิดเหตุ ส่วนข้อปรับ
จากการล่าสัตว์ในเขตหะรอมก็ให้แจกจ่ายแก่ผู้ยากไร้ในเขตหะรอม ส่วนการถือศีลอดนั้นจะกระทำที่ใดก็ได้

ฮัจญ์ของผู้ครองอิหม่ามแบบตะมัตตุอ์และแบบกิรอน สุนัตให้เก็บไว้ทานส่วนหนึ่ง ให้เป็นฮะดียะฮัจญ์ และ
แจกจ่ายแก่ผู้ยากไร้ในเขตหะรอม

ผู้ที่มีอุปสรรคกั้นขวางทำให้ไม่สามารถประกอบพิธีกรรมทั้งหมดให้เสร็จสิ้นได้จำเป็นต้องเชือดฮัจญ์เท่าที่
จะหาได้ ถ้าหากเขาไม่สามารถหาฮัจญ์ได้ก็ถือว่าเขาสิ้นสุดจากการครองอิหม่ามโดยที่ไม่จำเป็นต้องจ่ายสิ่งใด
ชดเชย

หุก่มของสัตว์บักที่มีปศุสัตว์ตัวเดียวกับที่ไม่มีตัวเทียบ

1. สัตว์บักที่มีปศุสัตว์กำหนดไว้เป็นตัวเทียบ เช่น นกกระจอกเทศ ต้องจ่ายเป็นอูฐหนึ่งตัว ม้าลาย วัวป่า
ต้องจ่ายเป็นวัวหนึ่งตัว ส่วนหมาในให้เทียบปรับเป็นแพะตัวผู้หนึ่งตัว กวางให้เทียบปรับเป็นแพะตัวเมียหนึ่งตัว
กระต่ายให้เทียบปรับเป็นลูกแพะตัวเมียที่อายุยังไม่ครบ 2 ปี นกพิราบและสัตว์ที่ใกล้เคียงให้เทียบปรับเป็นแพะ
หนึ่งตัว ส่วนสัตว์ประเภทอื่นๆ ให้เลือกคนสองคนที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญมาเป็นที่ทำหน้าที่ตัดสินว่า
ต้องเทียบปรับเป็นสัตว์ประเภทใด

2. สัตว์บักที่ไม่มีปศุสัตว์ใดๆเป็นตัวเทียบ ให้เทียบราคาเป็นเงินแล้วซื้ออาหารแจกจ่ายผู้ยากไร้ โดยแจก
ให้คนละหนึ่งอั่งมือ หรือถือศีลอดแทนที่

ประเภทของดัม(สัตว์เชือดต่างๆ ทั้งหมด)ในพิธีหัจญ์

1. ดัมตะมัตตุอ์ และกิรอน ประเภทนี้ให้ผู้ประกอบพิธีหัจญ์รับประทานส่วนหนึ่ง และแจกจ่ายอีกส่วน
หนึ่ง อีกส่วนที่เหลือให้เลี้ยงผู้ยากไร้

2. ดัมพิตยะฮัจญ์ สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนข้อหนึ่งข้อใดจากข้อห้ามสำหรับผู้ครองอิหม่าม เช่น โคนศีเราะฮ์ หรือสวม
ใส่เสื้อผ้าที่เย็บเข้ารูป เป็นต้น

3. ดัมเทียบปรับ สำหรับผู้ที่ล่าสัตว์บักที่รับประทานได้

4. ดัมผู้ที่มีอุปสรรคขวางกั้นทำให้ไม่สามารถประกอบพิธีให้เสร็จสิ้นทุกขั้นตอนได้ และไม่ได้ตั้งเงื่อนไข
ไว้ครั้งที่ทำการเนียต

5. ดัมผู้ที่มีเพศสัมพันธ์ ในกรณีที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการตะฮัลลุล

ซึ่งดัมใน 4 กรณีสุดท้ายไม่อนุญาตให้ผู้จ่ายรับประทาน แต่ให้เชือดและแจกจ่ายแก่ผู้ยากไร้ในมักกะฮ์

หุ้ก่การขนย้ายเนื้อกนอกเขตหะร็อม

ลิ่งที่ผู้ประกอบพิธีหัจญ์เช็ดนั้มี 3 ประเภท

1. ฮั้ดัย้ตะมัดตุอู หรือกิรอน ให้เช็ดในเขตหะร็อม ให้รับประทานส่วนหนึ่ง และแจกจ่ายให้ผู้ยากไร้ โดยสามารถขนย้ายออกไปนอกเขตหะร็อมได้

2. ลิ่งที่เช็ดในเขตหะร็อมเพื่อเป็นการเทียบจ่ายเนื้องจากล่าสัตว์บก หรือเป็นพิดยะฮุ้ของผู้ที่มีความจำเป็น หรือได้ฝ่าฝืนกระทำลิ่งต้องห้าม ทั้งหมดนี้ให้แจกจ่ายแก่ผู้ยากไร้ชาวมักกะฮุ้โดยไม่เก็บไว้รับประทานเอง

3. ลิ่งที่เช็ดนอกเขตหะร็อม เช่น ฮั้ดัย้ผู้ที่มีอุปสรรคขวางกั้น หรือพิดยะฮุ้เทียบจ่ายเนื้องจากล่าสัตว์บก หรือในกรณีอื่น ๆ ก็ให้แจกจ่าย ณ สถานที่เช็ด แต่ก็อนุญาตให้ขนย้ายไปที่อื่น โดยต้องไม่เก็บไว้รับประทานเอง